

Az alföldi tájak 'piramisainak' megőrzése

ÁRGAY ZOLTÁN, DEÁK BALÁZS (szerk.) (2023): *Kunhalmok megőrzése mezőgazdasági területeken. Gyepek fenntartása és helyreállítása kurgánokon.* Kiskunsági Nemzeti Park Alapítvány, Kecskemét, 163 pp. ISBN 978-615-5598-17-3

Az élőhelyszigetekként szolgáló kunhalmok az alföldi tájak több ezer éve ismert, jellegzetes és különleges helyszínei, ritka és veszélyeztetett növény- és állatfajok őrzői. A kunhalmok többféle szerepet is betölthettek építésük óta, ugyanaz a kunhalom például temetkezési helyként, őrhalomként és határhalomként is funkcionálhatott a különböző történelmi korokban. Annak ellenére, hogy a kunhalmok már építésük idejében is hozzájárulhattak a sík területek biodiverzitásának a megőrzéséhez, természetvédelmi jelentőségük a környező területek mezőgazdasági művelés alá vonása után került igazán a figyelem középpontjába. A mezőgazdasági tájakban szigetszerűen előforduló, jelenleg *ex lege* védett kunhalmokkal kapcsolatban egyre égetőbb kérdéssé vált, hogy milyen módon történhet a növényzetük hosszú távú fenntartása és helyreállítása, s hogy a hazai mezőgazdasági támogatási rendszer mennyire segíti fennmaradásukat. Ezekre a kérdésekre is választ kaphatunk az Árgay Zoltán és Deák Balázs által szerkesztett „*Kunhalmok megőrzése mezőgazdasági területeken. Gyepek fenntartása és helyreállítása kurgánokon*” című, az Agrárminisztérium támogatásával, a Kiskunsági Nemzeti Park Alapítvány gondozásában 2023-ban megjelent könyvben.



A 163 oldalas könyv hét nagyobb, logikusan felépített fejezetre tagolódik, melyekben a mezőgazdasággal, természet- és/vagy tájvédelemmel foglalkozó szakemberek mellett a laikus olvasó is megtalálja a maga számára új, kunhalmokkal kapcsolatos, érdekes és értékes információkat. A többféle tudományterület felölelő neves szerzőgárda már önmagában is garancia arra, hogy a könyv mondanivalója széles társadalmi rétegekhez szóljon. A gondos leírások jobb megértését igényesen megválasztott fotók, valamint hosszabb-rövidebb színes szövegdobozok is segítik. A könyv elején a szerzők számos alapfogalmat tisztáznak a kunhalmokkal kapcsolatban, majd felhívják a figyelmet arra, hogy a jó természeti állapotú halmok milyen javakat és szolgáltatásokat nyújtanak a tájban élő emberek számára. Ezzel a könyv hamar kilép a kizárólag biodiverzitás-fókuszú megközelítésből, s fontos gazdasági és társadalmi kérdésekre is felhívja az olvasó figyelmét. A kunhalmok állapotfelmérésével és fenntartó kezelésével foglalkozó fejezetekben pedig olyan módszertani ismeretekkel gazdagodhatunk (pl. fűmagkeverékek vetése, szénaráhordásos gyepesítés, valamint a nemkívánatos fajok visszaszorításának lehetőségei), melyek nagymértékben hozzájárulhatnak a különböző mértékű zavarást elszenvedett kunhalmok állapotának javításához és megőrzéséhez. Mivel a szerzők maguk tervezték és hajtották végre a kunhalmok értékmegőrző és értékjavító kezelésével kapcsolatos tevékenységek jelentős részét, majd monitorozták a beavatkozások hatásait, az olvasó első kézből tájékozódhat a kunhalmok fenntartását célzó legmodernebb, tudományos alapokon nyugvó módszerek előnyeiről és lehetséges hátrányairól. A könyv végül kitér a mezőgazdasági támogatások szabályozásának kunhalmokra vonatkozó elemeire, valamint a kapcsolódó kulturálisörökség-védelmi szabályokra. A kunhalmok megőrzése ugyanis számos esetben csak egy jól működő agrártámogatási rendszer keretein belül lehetséges. A könyv utolsó fejezetét a kunhalmokkal kapcsolatos információforrásokot tartalmazó függelék, fogalomtár és a rövidítések magyarázata követi.

Összességében egy kiváló tartalmú és képanyagú, számos új, értékes és hasznos információt közlő könyvet vehet kezébe az olvasó, amelynek írói választékos stílusról, nagy szaktudásról és a természet iránti tiszteletről tesznek tanúbizonyságot, s amelyet csak ajánlani tudok minden érdeklődő számára. A könyv digitális változata elérhető a magyar állami természetvédelem hivatalos honlapjáról, az alábbi linken: https://termeszetvedelem.hu/wp-content/uploads/2023/07/khmmt_konyv_elek.pdf.

Bátori Zoltán
Szegedi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék
E-mail: zbatory@gmail.com